

Alavieskan kunta
Pappilantie 1
85200 Alavieska

26.8.2014

Valtiovarainministeriö

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta kuntalaiksi

Alavieskan kunnanhallitus on 25.8.2014 päättänyt antaa asiassa seuraavan lausunnon:

- Kunnan toiminnan käsitteestä
Kuntakonsernia ja kunnan toimintaa koskevaan lainkohtaan on kirjattu käytännössä jo pitkään vallinnut tilanne. Kunnan toiminnan käsitteen laajentaminen koskemaan kuntien yhteistoimintaa sekä muuta omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvaa toimintaa selkiinntää olemassa olevaa tilannetta ja antaa lainsäädännöllisen pohjan kunnan kokonaisvaltaiselle johtamiselle.
- Kunnan tehtäviä, järjestämisvastuuta ja palvelujen tuottamista koskevista ehdotuksista
Kunnan tehtäviä koskeva lainkohta noudattelee pitkälle voimassa olevaa kuntalakia. Kun palvelut kuntalaisille tuotetaan monituottajamallilla, kunnan vastuiden määrittely laissa on välttämätöntä. Palvelujen tuottamista koskeva lainkohta osaltaan selkiinntää järjestämisen ja tuottamisen vastuunjakoja. Julkisen hallintotehtävän antamista koskeva rajuus 9 §:n 2 momentissa on perusteltu.
- Kuntatalousohjelmasta
Ohjelma antaa edellytykset arvioida kuntien tehtävien ja rahoituksen tasapainoa sekä perustuslaissa turvatun rahoitusperiaatteen toteutumista. Kuntatalousohjelmalla toivottavasti vahvistetaan kunta- ja valtion yhteistyön hallintaa valtioneuvoston päätöksenteossa. Nykyisellä toimintamallilla, jossa kunnille jatkuvasti säädetään uusia tehtäviä ilman, että niiden hoitamiseen osoitetaan riittävää rahoitusta ja jossa valtio leikkaamalla kuntien valtionosuuksia säilyttää omaa rahoitusvastuutaan kunnille, ei voida jatkaa.
- Kuntavaalien ja valtuuston toimikauden alkamisen ajankohdan muuttamisesta
Ehdotetut muutokset ovat kannatettavia.

- Valtuuston kokoa koskevasta sääntelystä
Lainkohta sisältää tarpeelliset määräykset jättäen kunnalle päätösvalan valtuutettujen vähimmäismäärän ylittävistä valtuutettujen määrästä.
- Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä vaikuttamistoimieliimiä kuten nuorisovaltuustoa koskevista ehdotuksista
Kunnan asukkaiden osallistumisoikeutta ja vaikuttamismahdollisuuksia koskevat säännökset ovat varsin kattavat jättäen ehdottomien määräysten ohella mahdollisuuksia paikalliseen harkintaan. Tärkeätä on turvata kuntalaisten yhdenvertainen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto ovat jo vakiinnuttaneet asemansa. Muidenkin ikä- ja väestöryhmien oikeuksista on huolehdittava tasapuolisesti. Viestinnän tärkeyttä on tarpeen korostaa.
- Kunnan toimielinorganisaation ja johtamisen vaihtoehtoisista organisointitavoista
Vaihtoehtoiset toimielinmallit jättävät kunnille mahdollisuuden valita tarkoituksenmukaisin vaihtoehto. Puheenjohtajien määrästä ja päätoimisuudesta/osa-aikaisuudesta päättäminen on myös perusteltua jättää kunkin kunnan itsensä ratkaistavaksi. Kunnan johtamista koskevaan lain kohtaan on otettu tarpeelliset määräykset.
- Alueellisia toimielimiä koskevista ehdotuksista
Alueellisen toimielimen asettamista koskeva määräys täydentää kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Säännös antaa mahdollisuuden ja luo puitteet alueellisen toiminnan kehittämiselle, mutta jättää pitkälle kuntakohtaiseen harkintaan alueellisen toimielimen tehtävistä, toimivallasta ja resurssoinnista päättämisen. Näin kuntien erilaiset tarpeet ja rakenteet voidaan joustavasti ottaa huomioon.
- Kuntastrategiasta
Määräys vahvistaa kunnan toiminnan ohjaamista kokonaisuutena ja liittää strategisen suunnittelun nykyistä tiiviimmin taloussuunnitteluun. Toimintaa ohjataan pitkäjänteisesti ja erilliset strategiat voidaan koota yhdeksi kokonaisuudeksi, jolloin prosessin ja asiakirjan merkitys koko kunnan toiminnan ohjauksessa nousee keskeiseen asemaan.
- Kunnanhallituksen ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä
Kunnanhallituksen tehtävät ja vastuu kunnan toiminnasta, hallinnosta ja taloudenhoidosta konkretisoituu riittävän yksityiskohtaisesti lakiluonnoksessa. Kunnanhallituksen puheenjohtajan asema poliittisen valmistelun johtajana edellyttää selkeitä pelisääntöjä viranhaltijana kunnanhallitukselle asioita valmistelevan kuntajohtajan kanssa.
- Johtajasopimuksesta
Säännös luo osaltaan pohjaa kunnan toiminnan tavoitteelliselle ja kokonaisvaltaiselle johtamiselle. Johtajasopimus tulisi nähdä mahdollisuuksia antavana myönteisenä osana kunnan johtamisjärjestelmää eikä

niinkään varautumisena erimielisyyksiin ja monesti veronmaksajien kannalta kohtuuttomiin erokorvauksiin.

- Omistajaohjausta ja kuntakonsernin johtamista koskevista ehdotuksista
Säännökset ovat selkeitä ja vastaavat nykypäivän vaatimuksia. Kyseessä on erittäin tärkeä ja laaja kokonaisuus, jossa tämän päivän käytännöt ovat kirjavia eikä kunnan konsernijohtolla, kunnanhallitus, kunnanjohtaja, ole riittävästi aikaa eikä mahdollisuuksia hoitaa heille kuuluvia tehtäviä konsernissa. Tässä on selkeästi toiminnallinen ja taloudellinenkin riski, jonka hallintaan tulisi löytää korjaavat toimenpiteet.
- Kuntien yhteistoimintaa koskevista ehdotuksista
Julkisista hankinnoista annetun lain soveltamisalaa kunnallisten toimijoiden osalta on välttämätöntä selkiyttää. Kaikkiaan julkisia hankintoja koskeva säännöstö on varsin laaja ja vaikeaselkoinenkin ja aiheuttaa runsaasti tulkintaerimielisyyksiä ja muutoksenhakuprosesseja.
- Luottamushenkilöiden vaalikelpoisuuteen ehdotetuista muutoksista
Kunnanhallitukseen valittavien vaalikelpoisuuteen ehdotetut tiukennukset ovat perusteltuja. Päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja avoimuutta lisää se, ettei sama henkilö ole vastuullisena jäsenenä sekä kunnanhallituksessa että tytäryhteisön hallituksessa.
- Päätoimisen ja osa-aikaisen luottamushenkilön asemaa ja oikeutta saada vapaata työstään koskevista ehdotuksista
Säännökset ovat asianmukaiset ja ovat yhtenä keskeisenä edellytyksenä sille, että kunnallisiin luottamustoimiin saadaan kiinnostuneita tulijoita.
- Sidonnaisuuksien ilmoittamisesta
Sidonnaisuuksien ilmoittaminen lisää hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Se antaa uskottavuutta ja lisää kansalaisten luottamusta julkiseen hallintoon.
- Kunnallisen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevista ehdotuksista
Puoluerahoituksesta ilmoittaminen tilinpäätöksessä on perusteltua ja lisää avoimuutta.
- Otto-oikeuden rajaamisesta kunnanhallitukselle
Ehdotettu muutos selkiinnyttää ja yksinkertaistaa otto-oikeuden käyttöä. Voimassa olevan kuntalain mukainen menettely on tarpeettoman monimutkainen.
- Toimielinten sähköisiä päätöksentekotapoja koskevista ehdotuksista sekä kunnan ilmoitusten, kunnan toimintaa koskevien tietojen ja pöytä-

kirjojen julkaisemisesta tietoverkossa

Sähköisiä päätöksentekotapoja koskevat ehdotukset ovat nykyaikaa ja ne soveltuvat myös kunnallishallintoon, kun päätöksentekomenettelystä on riittävä säännöstö. Kunnan ilmoituksia ja kunnan toimintaa koskevien tietojen julkaisemisen tietoverkossa on jo pitkälle vallitseva käytäntö. Lehti-ilmoitusten käyttäminen tulee olla täysin kunnan päätettävissä.

- Alijäämän kattamisvelvollisuudesta
Alijäämän kattamisvelvollisuutta koskevat nykyistä tiukemmat ja laajemmalla ehdotukset ovat kannatettavia. Kuntayhtymän alijäämän kattamissuunnitelma tulee valmistella yhdessä jäsenkuntien kanssa.
- Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelystä
Arviointimenettelyä koskevat kunnan talouden ohjaukseen kiinteästi liittyvät säännökset kuuluvat nimenomaan kuntalakiin.
- Tarkastuslautakuntaa koskevista ehdotuksista
Ei kommentoitavaa.
- Tilintarkastuksesta
Ei kommentoitavaa.
- Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajien tietojensaantioikeudesta
Säännöksellä järjestetty muita luottamushenkilöitä laajempi tietojensaantioikeus on tehtävän hoitamisen kannalta välttämätön.
- Kunnan toimintaa markkinoilla koskevista ehdotuksista kuten kunnan myöntämien lainojen, takausten sekä vakuuksien rajoittamisesta, kunnan kiinteistön luovutuksesta ja julkisen palvelun velvoitteesta
Säännökset selkiyttävät noudatettavia menettelytapoja ja ohjaavat yhtenäiseen käytäntöön rajoittaen samalla kuntien keskinäistä epätervettä kilpailua yrityksistä ja työpaikoista.
- Lakiluonnoksen rakenteesta ja siirtymäsäännöksistä
Lakiluonnos on looginen kokonaisuus ja siirtymäsäännökset ovat taroituksenmukaiset.

ALAVIESKAN KUNTA

Tapani Vierimaa, kunnanjohtaja